

Factsheet voor het Openbaar Ministerie en (bijzondere) opsporingsdiensten

Gegevensverstrekking en de Wet Bibob

Deze factsheet is bedoeld voor medewerkers van het Openbaar Ministerie (OM), de Nationale Politie, Koninklijke Marechaussee (KMar), Rijksrecherche (RR) en Bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en). Het Landelijk Bureau Bibob (LBB), onderdeel van de screeningsautoriteit Justis, stuurt ten behoeve van Bibob-onderzoeken informatieverzoeken aan deze organisaties. Hierna wordt ingegaan op de grondslag voor deze verzoeken en de afhandeling daarvan.

Wettelijke grondslag

De verstrekking van informatie aan het LBB heeft een expliciete grondslag in artikel 27 van de Wet Bibob. Daar is bepaald dat OM, Politie, KMar, de RR en BOD'en (dan wel de ministers van Financiën en Justitie en Veiligheid) verplicht zijn om desgevraagd gegevens aan het LBB te verstrekken. Dit geldt voor strafvorderlijke gegevens en politiegegevens en ook voor eventuele andere persoonsgegevens. De wetgever heeft daarbij het volgende bepaald:

“De verplichting voor overheidsdiensten en instellingen om gegevens te verstrekken aan het Bureau BIBOB houdt in dat de geheimhouding waartoe die diensten en instellingen zijn gehouden inzake de gegevens waarover zij beschikken, als zodanig wordt doorbroken ten behoeve van de toepassing van het BIBOB-instrumentarium.”¹

De gegevens moeten noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van de adviezen van het LBB. Inhoudelijk is de informatie die verstrekt moet worden niet beperkt. De te verstrekken gegevens hoeven niet toe te zien op verdachten of verdenkingen. Ook andere informatie kan voor het LBB van belang zijn, bijvoorbeeld om relaties tussen verschillende (rechts)personen te beoordelen of – in combinatie met gegevens uit andere bronnen – zelf vermoedens van strafbare feiten te formuleren.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1999–2000, 26 883, nr. 3, p. 74.

Afhandeling informatieverzoek

Het LBB ontvangt de gevraagde informatie natuurlijk het liefst zo snel mogelijk, maar de termijn voor deze gegevensverstrekking bedraagt twee weken. Als dat niet gehaald wordt kan de informatieverstrekking deze termijn eenmalig verlengen met nog eens twee weken.²

Het heeft de voorkeur van het LBB dat informatie digitaal verstrekt wordt. Voor zover dat niet mogelijk is kunnen documenten ook per post verzonden worden. Met name bij omvangrijke dossiers kan het handig zijn om telefonisch contact op te nemen met het LBB. Medewerkers van het LBB zijn altijd bereid om met informatieleveranciers in gesprek te gaan.

Bij verstrekking van informatie hoeven medewerkers van het OM, de Politie, de KMar, de RR en BOD'en niet te beoordelen of de gegevens ook bruikbaar zijn in een Bibob-procedure. Dit betreft de taak en bevoegdheid van het LBB. Informatieverstrekking kan daardoor vaak beperkt blijven tot een administratieve handeling.

Weigering: zwaarwegend belang

Op het voorgaande bestaat een belangrijke uitzondering: als een zwaarwegend (strafvorderlijk) belang aan verstrekking van gegevens in de weg staat, dan kan verstrekking achterwege blijven.

Dit speelt met name bij lopende onderzoeken. Aan het LBB verstrekte informatie kan namelijk terechtkomen bij de betrokkene in een Bibob-procedure en bij andere personen die in een Bibob-advies beschreven zijn. Te allen tijde moet voorkomen worden dat informatieverstrekking aan het LBB ertoe leidt dat een strafrechtelijk onderzoek stukloopt of minder effectief is. Dit strafvorderlijk belang staat ook voor het LBB voorop.

De procedure voor een weigering om gegevens te verstrekken is geregeld in de Wet Bibob. Bepaald is dat de (zaaks)officier van justitie de weigering om gegevens te verstrekken inhoudelijk moet beoordelen en motiveren. Hiervoor is overleg vereist met de Bibob-officier van justitie bij het Landelijk Parket (LP).³ In de praktijk is er een praktische werkwijze ontwikkeld voor de uitvoering hiervan. Het advies is om zo snel mogelijk contact met het LBB op te nemen als er (mogelijk) zwaarwegende belangen aan verstrekking in de weg staan.

Extra waarborgen

Aan het eind van een Bibob-onderzoek vindt vaak een (tweede) toets plaats op het strafvorderlijk belang. Elk conceptadvies van het LBB waarin opsporingsgegevens

zijn opgenomen, wordt voorgelegd aan de genoemde Bibob-officier van justitie bij het LP. Deze beoordeelt of daarin gegevens zijn opgenomen waarvan het gebruik een zwaarwegend strafvorderlijk belang schaadt. Het LBB mag in definitieve adviezen geen gegevens opnemen als is aangegeven dat die niet mogen worden gebruikt. Met het oog op deze toets vraagt het LBB zaaksofficieren in een eerder stadium vaak al om hun instemming met het gebruik van verstrekte informatie te bevestigen.

Voor de volledigheid kan ook nog opgemerkt worden dat de medewerkers van het LBB allemaal onderworpen zijn aan een veiligheidsonderzoek door de AIVD (niveau B). Ook in die zin kan erop vertrouwd worden dat zorgvuldig wordt omgegaan met ontvangen gegevens.

Verdeling verantwoordelijkheden

Het is verder van belang om te benadrukken dat het OM, Politie, KMar en BOD'en niet verantwoordelijk zijn voor de wijze waarop verstrekte informatie verder wordt gebruikt in een Bibob-procedure. Zij zijn alleen verantwoordelijk voor de beschreven borging van het strafvorderlijk belang. De beoordeling van verstrekte informatie en het gebruik daarvan in een Bibob-procedure betreft de exclusieve verantwoordelijkheid van het LBB en geadviseerde bestuursorganen. Zoals hiervoor aangegeven hoeven verstrekking instanties zelf dus ook geen oordeel te vormen over de bruikbaarheid van verstrekte informatie in een dergelijke procedure.

Andere samenwerking met het LBB

De samenwerking met het LBB betreft tot slot geen eenrichtingsverkeer. Het LBB kan ook informatie verstrekken ten behoeve van opsporing en vervolging. Dit kan met een vordering op grond van het Wetboek van Strafvordering.⁴

Daarnaast heeft het OM de bevoegdheid om bestuursorganen te tippen om zo een Bibob-procedure te starten. Medewerkers van Politie, KMar, RR en BOD'en kunnen hiervoor zaken aandragen bij het OM. Zie een andere factsheet voor een nadere toelichting op deze tips.

Vragen?

Voor vragen over de toepassing van de Wet Bibob en de afhandeling van (concrete) informatieverzoeken kunt u contact opnemen met het LBB op via 088 - 998 22 50 of bibob@justis.nl.

² Artikel 27, zesde lid, van de Wet Bibob en artikel 7 van het Besluit Bibob.

³ Artikel 27, derde en vierde lid, van de Wet Bibob.

⁴ Artikel 20, derde lid, sub d, onder 1°, van de Wet Bibob.